

DINAMITZACIÓ LECTORA

L'Ésser sense veu

Susana Peix

Il·lustracions de Cristina Zafra

Aquest llibre explica la història del Roc, un nen que, a sis anys, pateix una malaltia que el deixa sord, un fet que li impedirà de fer una de les coses que més li agraden: escoltar les històries que li explica el seu avi a la vora del foc. Malgrat tot, el Roc aprendrà a viure i a entendre el món en silenci, fins que serà la mateixa sordesa la que un dia el convertirà en un heroi. Aquesta és una història que ajudarà els lectors més joves a aprendre, valorar i acceptar les diferències i limitacions pròpies i les de la resta de persones.

ARGUMENT

Al Roc li agradaven molt els dies de pluja, perquè era quan reunia amb els seus amics a la vora del foc i el seu avi els explicava històries. De tots aquests relats que explicava l'avi, el que més inquietud provocava en ell era la llegenda de l'Ésser sense veu, un ésser que ningú no havia vist mai, però que deien que vivia a les muntanyes del massís. Segons el relat d'aquesta llegenda, l'Ésser sense veu es menjava les paraules de les persones; però, a més, deien que aquell qui s'acostava al massís intentant trobar-lo, tornava com embogit i no tornava mai més a dir ni una paraula. Malauradament, les històries del Roc a la vora del foc es van acabar, ja que, amb sis anys, va patir una malaltia que el va deixar sord i no va dir cap mot en molt de temps. Això va fer del Roc un noi solitari; a l'escola només es relacionava amb la Marina, una nena molt vergonyosa, encara que molt expressiva, amb qui el Roc tenia molta complicitat. A més, els pares dels dos nois eren també amics i compartien excursions i dies de vacances. Un dia, els dos nens havien de fer un treball de recerca i van decidir anar amb les famílies al massís a buscar flors i fer fotografies als animals. El Roc i la Marina van començar a caminar i no es van adonar que cada vegada eren més lluny del lloc on es trobaven els seus pares; a més, el cel s'anava enfosquint i la tempesta s'acostava. El Roc cada vegada estava més preocupat perquè veia que l'únic refugi que tenien era la pedra del massís. Quan ja tenien la tempesta gairebé a sobre, no van tenir més opció que protegir-se dins la gruta de la muntanya. Allà van encendre la llanterna per poder-hi veure i, mentre esperaven que la tempesta s'allunyés, els dos nois van descobrir un fanalet trencat. Intrigats, van decidir esbrinar què passava i es van endinsar a la cova. A mesura que anaven avançant, el corrent d'aire que sentien era cada vegada més intens i el soroll s'intensificava; al Roc no l'amoïnava, però la Marina va arribar un moment que no el podia suportar més. Es tapava les orelles tan fort com podia; espantada, va dir cridant al seu amic que el soroll era massa fort... Tot d'una, el Roc va aconseguir pronunciar les primeres paraules després d'haver-se quedat sord; va ordenar a la Marina que sortís ràpidament de la cova. La noia va quedar sorpresa davant la gesta que acabava d'aconseguir el seu amic i va obeir el Roc. Quan el Roc es va quedar sol, va recordar la llegenda de l'Ésser sense veu, que tantes vegades li havia explicat el seu avi. Tenia molta por, però va fer el cor fort per intentar esbrinar d'on provenia aquell corrent d'aire i resoldre el misteri. De sobte va adonar-se que, per una escletxa de la roca, hi entrava la llum del dia i també el vent. Aquell era el secret de l'Ésser sense veu: una escletxa en una roca que permetia el pas del vent i que s'amplificava un cop dins la cova. El Roc no s'ho va pensar dues vegades: va agafar unes pedres i va començar a picar ben fort fins a fer l'obertura de l'escletxa més gran, per tal que l'aire pogués passar amb soltesa. I així va ser com el Roc i la Marina van descobrir el secret de l'Ésser sense veu, que tant de temps havia atemorit la població.

AUTORA

Susana Peix

La Susana és bibliotecària especialitzada en literatura infantil i juvenil, com també en discapacitat, en inclusió i en l'elaboració de materials adaptats. A més a més, dedica part del seu temps a escriure històries, com també a conduir un programa de ràdio dedicat a la literatura infantil i juvenil: *Memòria de Peix*. També assessora programes de televisió i de cinema, fa conferències i escriu articles en diferents webs especialitzades. Ha estat guanyadora del Premi Mercè Llimona l'any 2011 amb el conte *Xamae* i del Premi Barrina que Barrinaràs, l'any 2009, amb el conte *Ha nascut un drac*.

IL·LUSTRADORA

Cristina Zafra

La Cristina és una il·lustradora manresana que s'autodefinix com a «tastaolletes». Va estudiar Filologia Romànica i Belles Arts i més endavant es va dedicar a la música. Però, després d'adonar-se que el que veritablement li agradava era ensenyar, va decidir combinar totes les seves passions i dedicar-se a ensenyar piano i pintura. També destina part del seu temps a escriure i dibuixar, així com a col·laborar en la il·lustració de llibres.

PERSONATGES

El Roc

El Roc, el protagonista d'aquesta història, és un nen a qui li agrada molt escoltar, juntament amb els seus amics, les històries que els explica el seu avi els dies de pluja; especialment, la llegenda de l'Ésser sense veu. Quan el Roc va fer sis anys, una malaltia el va deixar sord i ara és un nen solitari. En aquell moment, la Marina es va convertir en la seva millor amiga i amb ella viurà una vivència en què la seva sordesa l'acaba convertint en un heroi.

La Marina

Des que el Roc es va quedar sord, la Marina és la seva millor amiga. És una noia molt vergonyosa i per això sempre està una mica apartada de la resta de nens de la seva edat. El Roc i la Marina s'entenen només amb la mirada i és per aquesta raó que acaben sent grans amics, perquè no necessiten la paraula per comunicar-se.

L'Avi

L'avi del Roc representa la saviesa popular de les persones grans. És un gran narrador d'històries i, amb els seus relats, aconsegueix atreure l'atenció del seu net i dels seus amics.

TEMES DE L'OBRA

Inclusió

La malaltia que pateix el Roc als sis anys el deixa sord i això el converteix en un nen solitari. No obstant, la sordesa al final acabarà convertint-se en un valor que farà del Roc un heroi, ja que, com que no pot sentir el soroll estrident que es produeix a la cova, serà capaç d'esbrinar la realitat que s'amaga darrera la llegenda de l'Ésser sense veu i trobar-hi una solució.

Capacitat de superació

El Roc torna a parlar després d'una llarga temporada de silenci. Ell sap que pot parlar, perquè ho ha provat moltes vegades, però sempre ho ha fet en solitari. No obstant, davant la situació que viuen amb la Marina, el Roc aconsegueix superar-se i pronunciar unes quantes paraules per poder salvar la seva amiga.

Desenvolupament dels sentits

Quan el Roc es queda sord, ha de desenvolupar altres sentits per poder comunicar-se amb el món: es fixa en l'expressió de la cara de les persones per interpretar les seves emocions, i aprèn a llegir els llavis i a entendre el món a través d'altres sentits, al marge de l'oïda.

Amistat

Al Roc i la Marina els uneix una amistat especial. Ella és molt vergonyosa i li costa de relacionar-se amb la resta de companys i el Roc es converteix en un nen solitari a causa de la seva sordesa. Però, malgrat aquest problema de comunicació amb els altres, entre ells existeix una complicitat en què sobren les paraules: només amb la mirada són capaços d'entendre's.

Superar les pors

El Roc és capaç de superar la por al massís i aconseguir acostar-s'hi per tal de refugiar-se de la tempesta la seva cova. També supera la por a l'Ésser sense veu i es veu capaç de resoldre l'enigma de la llegenda.

Cultura popular

L'avi del Roc explica al seu net i als seus amics històries provinents de la cultura popular i una d'aquestes és la llegenda de l'Ésser sense veu, l'eix central entorn al qual girarà l'argument d'aquesta història.

ABANS DE LLEGIR

Abans d'iniciar el viatge per aquestes pàgines, proporcionem alguns suggeriments per tal que els lectors es familiaritzin amb el llibre i s'endinsin en la lectura amb algunes idees prèvies.

- Observeu la coberta i, entre tota la classe, completeu aquesta taula amb les dades següents:

Títol	
Nom de l'autora	
Nom de la il·lustradora	

- De totes aquestes dades, quina creieu que és la més important? Comenteu-ho entre tots els alumnes, acordeu una resposta i expliqueu per què heu escollit aquesta informació i no una altra.

- Penseu en el significat que pot tenir el títol del llibre: *L'Ésser sense veu*. Fixeu-vos que la paraula *Ésser* apareix en majúscules; així doncs, fa referència a un nom propi, de la mateixa manera que Pau, Maria, Rosa, Biel... Qui pot ser aquest *Ésser*?

- Observeu la imatge de la coberta i descriuiu el que hi veieu. Quina relació hi pot haver entre el nen i la figura més gran?

- Què creieu que representa la figura més gran de la coberta? Hi veieu característiques que siguin pròpies de les persones? I de l'escletxa, què en surt? Creieu que aquests detalls seran importants en la història del llibre? Parleu entre vosaltres sobre els sentiments que us desperten aquesta gran figura i el nen.

- Fixeu-vos en com vesteix el nen; concretament, en el dibuix de la samarreta. Què creieu que representa aquest dibuix? Penseu que pot tenir alguna relació amb la història o amb el caràcter del nen?

- Amb tot el que heu comentat fins ara sobre el dibuix de la coberta, penseu com serà la història que ens explicarà aquest llibre. Creieu que serà real o imaginària? Per què?

- Torneu a llegir el títol del llibre i comenteu entre tots quin altre dibuix proposaríeu vosaltres per il·lustrar la coberta.

- Entreu en la pàgina web <https://susanapeix.com> i parleu sobre tot allò que explica la Susana, l'autora del llibre, sobre el que fa, el que li agrada, els llibres que ha escrit...

- Consulteu el blog de la Cristina Zafra, <http://cristinazafra.blogspot.com.es/?view=flipcard>, la il·lustradora del llibre; observeu algunes de les il·lustracions que ha fet i comenteu-les.

COMENÇEM A LLEGIR...?

Per tal que els alumnes puguin gaudir plenament d'aquesta lectura, proposem diferents opcions:

- Fer una lectura col·lectiva en veu alta. Comença el mestre i, després, per torns, cada alumne llegeix un fragment. S'ha d'establir l'ordre abans d'iniciar la lectura, de manera que, quan el mestre o la mestra ho indiqui, cada alumne sàpiga quan li toca llegir, i el ritme de lectura no s'interrompi i sigui dinàmic. Cal llegir a poc a poc, modulant la veu, de forma expressiva, i vocalitzant bé.
- Fer una lectura col·lectiva en veu alta, però distribuint entre els lectors els diferents personatges i el narrador. En aquest cas també cal fer-la a poc a poc, modulant la veu, de forma expressiva, i vocalitzant bé. Aquesta opció permet fer una dramatització de la lectura, on els lectors poden representar la història davant dels seus companys. Poden utilitzar un *atrezzo* o petits detalls que facin que la història sigui més veraç, il·lustrativa i gràfica

En totes dues opcions de lectura podeu dur a terme un enregistrament per tal de valorar després com han llegit o interpretat la lectura. En el primer cas podeu enregistrar un àudio i en el segon, un vídeo amb la representació, i analitzar després quins aspectes es poden millorar.

- Combinar la lectura en veu alta d'un fragment amb la lectura individual i silenciosa d'un altre (a casa o a l'escola), i així alternativament. En aquest cas, quan se'n faci una lectura silenciosa, es pot demanar als alumnes que resumeixin el contingut de les pàgines que han llegit per tal de garantir la comprensió del fragment.
- Fer una lectura individual de tot el llibre.

En totes dues opcions de lectura, és interessant anar resolent a l'aula les propostes que trobareu a continuació per compartir el procés de lectura i que el gaudi per aquestes pàgines sigui d'allò més profitós per a tothom.

Relació d'icones de les **Intel·ligències múltiples** i de les **Dimensions** que trobareu en les diferents propostes d'aquest dossier.

Intel·ligències múltiples

Lingüística

Musical

Logicomatemàtica

Interpersonal

Espaciovisual

Intrapersonal

Cinesicocorporal

Naturalista

Dimensions

Comunicació oral

Comprensió lectora

Expressió escrita

Literària

Plurilingüe i intercultural

ESTEM LLEGINT

És interessant anar resolent a l'aula les propostes que trobareu a continuació per compartir el procés de lectura i que el gaudi per aquestes pàgines sigui d'allò més profitós.

- * Explica què fa el Roc els dies de pluja durant l'hivern quan no pot sortir a jugar amb els amics. Li agrada?

CL EE

- * I a tu, què t'agrada fer quan plou? Explica-ho als teus amics.

 CO

- * L'avi del Roc explica, al seu net i als seus amics, històries que els transporten a mons màgics i misteriosos. Coneixes alguna història o algun conte que t'hagi transportat a algun lloc màgic i misteriós? Escribeu el títol de la història o del conte i fes-ne un petit resum.

 EE L

Títol:

Resum:

- * L'avi del Roc en sap molt, d'explicar històries, i el seu net aprèn molt d'ell. Què t'agrada fer amb els teus avis? Què aprens amb ells? Explica-ho als teus companys.

 CO

- * A l'avi del Roc «li brillen els ulls» quan narra la història de l'Ésser sense veu. Què li passa, doncs?

- ☐ Que té ganes de plorar.
- ☐ Que s'emociona explicant la història.
- ☐ Que li piquen els ulls.
- ☐ Que riu molt mentre explica la història.

En família. Lectura i família

- * Les llegendes són relats en què es barregen fets reals i fets imaginaris que han passat en un poble o en un lloc concret. Coneixes llegendes del teu barri, poble o ciutat? Si no en coneixes cap, pregunta als teus familiars si en coneixen alguna. Escriu-la i fes un dibuix per il·lustrar-la.

- * Explica la llegenda que narra la història que va passar als joves que intentaven trobar l'Ésser sense veu.

- * El Roc té malsons quan se'n va a dormir després d'escoltar la llegenda de l'Ésser sene veu. En aquestes nits de malsons, el Roc s'ho passa molt malament i se'n va al llit dels pares. Recordes haver tingut malsons alguna vegada? Com et sents en aquests moments?

- * Quan el Roc es queda sord, dedica molt de temps a observar la gent: l'expressió de les cares, els gestos, les boques... Imagineu ara que no podeu parlar i intenteu expressar diferents emocions a través dels gestos, l'expressió de la cara, de la boca...

- * La millor amiga del Roc és la Marina. Amb ella, el Roc s'hi entén molt bé, ja que parla amb la mirada. Què vol dir que «parla amb la mirada».

- ☐ Que els seus ulls són molt expressius.
- ☐ Que en els seus ulls s'hi veuen reflectides les paraules.

Tens algun amic o amiga amb qui t'entenguis tant que, com el Roc i la Marina, us diuen coses només encreuant una mirada? Escribeu el seu nom?

- * Imagina't que a la classe hi ha un company que li passa el mateix que al Roc o que pateix una situació semblant. Entre tota la classe, penseu i comenteu què podríeu fer per ajudar-lo.

- * Als pares del Roc i de la Marina els agrada molt anar a la muntanya a fer activitats, tant a la primavera, com a l'estiu i com a la tardor. Quines activitats els recomanaries que fessin a l'hivern?

- * Llegeix aquest fragment del llibre i completa la il·lustració amb els animals que van veure el Roc i la Marina.

«A mig matí ja tenien moltes fulles, flors, arrels... I havien fet fotos de tortugues, sargantanes i d'una àliga que sobrevolava el massís buscant menjar.

En família. Lectura i família

- * T'agrada anar d'excursió amb la teva família? Proposa a la teva família de passar un dia en lloc proper i feu algunes fotografies. Quan torneu a casa, elaboreu un petit mural o àlbum amb el què heu fet, com us heu passat, què heu vist... i expliqueu-ho després als vostres companys.

- * El Roc sap llegir els llavis de les persones per entendre el que diuen. Per parlar, però, les persones sordes utilitzen les mans; ho sabies? És la llengua coneguda como a llengua de signes. Entra en la pagina web <http://blogs.iec.cat/lsc/?lang=es> i aprèn a dir *Bon dia* amb les mans.

- * Quan el Roc i la Marina comencen a caminar i s'adonen que s'han allunyat massa i la tempesta la tenen gairebé a sobre, on s'amaguen?

- * Explica amb paraules teves com aconseguix, el Roc, pronunciar una paraula després de tant temps sense dir res.

- * El soroll que sent la Marina dins la cova el produeix el vent. Imiten el so del vent amb diferents intensitats.

- * Pensa que la Marina i el Roc utilitzen un codi de colors per comunicar el soroll que sent la Marina en cada cas. Quin color escolliries per transmetre aquests sons?

- una melodia alegre _____
- una sirena _____
- un fort vent _____
- el cant d'un ocell _____
- les onades del mar _____
- les campanes d'una església _____

- * Un cop el Roc va quedar sord, sabia que, encara així, podria parlar. Sabia que podria fer-ho perquè practicava moltes vegades, davant el mirall, quan estava sol i es posava les mans a la gola per notar les vibracions de les cordes vocals. Fes el mateix que el Roc: posa't davant d'un mirall i ves pronunciant totes les lletres de l'alfabet notant aquesta vibració de les cordes vocals. Què has notat? Alguna lletra ha vibrat més que les altres?

- * El Roc acaba descobrint que el veritable Ésser sense veu de la llegenda no era més que un joc de llums i ombres que es formaven dins la cova, ja que, per una petita escletxa de la cova, hi entrava la llum i formava unes formes estranyes. Formeu grups i jugueu a crear diferents formes amb les ombres: conillet, ocell...

- * El Roc i la Marina són diferents, però, en realitat tots ho som, de diferents, i aquesta diferència ens fa especials per algun motiu o un altre. Parleu a classe sobre les diferències que hi ha entre vosaltres i com alguna vegada aquestes diferències poden ser d'ajuda als altres.

- * A causa de sordesa, el Roc acaba convertint-se en un heroi. Formeu grups i busqueu informació sobre personatges importants que pateixin alguna discapacitat i valoreu la capacitat de superació.

DESPRÉS DE LLEGIR

Ara que ja has gaudit de la lectura, és hora de recordar-ne el més important:

- Quins dies són els preferits del Roc? Marca el símbol meteorològic que correspongui:

- Quin és el nom de la llegenda que l'avi del Roc explica al seu net els seus amics?

- La llegenda diu que l'Ésser sense veu es menja...

- ☐ les persones
- ☐ les paraules
- ☐ els animals

- La llegenda diu que l'Ésser sense veu viu a...

- ☐ les muntanyes
- ☐ als boscos
- ☐ les cases del poble

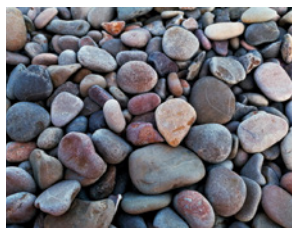
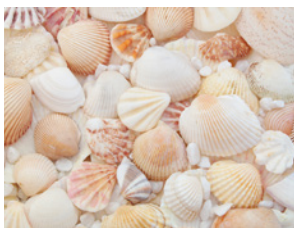
- Les persones del poble que s'havien atrevit a anar a buscar l'Ésser sense veu havien tornat mig embogits i...

- ☐ no tornaven a riure mai més
- ☐ no tornaven a menjar mai més
- ☐ no tornaven a parlar mai més

- Quants anys té el Roc quan es queda sord?

- Què col·lecciona la Marina?

- Com és el soroll que fa sortir la Marina de la cova?

☐ agut

☐ estrident

☐ greu

☐ fort

- El Roc no pot escoltar el soroll que ensordeix la Marina, però, en canvi, sent un brunzit en un lloc concret del cos. On?

☐ A les orelles

☐ A la panxa

☐ Al cor

- Ara que ja coneixes la història del Roc, explica aquesta frase en negreta extreta del llibre: «Quan el Roc tenia sis anys, una malaltia el va deixar en un silenci absolut: es va quedar sord. Va ser tant sobtat, que va estar molt de temps sense dir ni un sol mot. **Aleshores no sabia que la sordesa el convertiria en un heroi**».

- Ara que ja us heu endinsat a fons en la història del Roc, potser teniu ganes de conèixer una mica més les seves creadores. Imagina que tens l'oportunitat d'entrevistar la Susanna Peix i la Cristina Zafra. Què t'agradaria saber d'elles? I sobre els protagonistes de la història? En què es van inspirar? Com va sorgir la idea d'escriure sobre un noi que pateix sordesa? Com és la seva feina? On escriuen i on dibuixen, i quins estris fan servir? Penseu sobre tot això i escriviu totes les vostres preguntes. Seguidament, poseu-les en comú amb les de tots els companys, trieu les més interessants i ordeneu-les per tal que l'entrevista sigui coherent.

- És interessant fer una fitxa dels llibres que vas llegint. Així, quan passi el temps, en podràs recordar i consultar les dades més importants, així com la història que s'hi explica. Completa aquesta fitxa i guarda-la a la teva biblioteca personal junt amb la d'altres llibres que hagi llegit:

Títol del llibre: _____

Autora: _____

Il·lustradora: _____

Gènere (si és d'aventures, fantàstic, de por, realista...):

Personatges principals:

Resum de la història:

Què m'ha agradat més:

Què m'ha agradat menys:

- Ara prepara una exposició per tal d'explicar als teus companys per què recomanaries que llegissin el llibre *L'Ésser sense veu*. Recorda que has de seguir un ordre i que has d'utilitzar un to de veu adequat per tal que tothom pugui escoltar-te bé i entendre't.

A large rectangular area with a dashed border, containing 20 horizontal lines for writing.

PROPOSTES A LA XARXA

⇒ Contacontes

- Escolta la història de *L'Ésser sense veu*, de boca de la seva pròpia autora, la Susana Peix i gaudeix-ne!:

<https://www.youtube.com/watch?v=u1eBGBvZQ1M>

Converteix-te tu també en contacontes i fes un vídeo explicant una altra història inventada. Pots utilitzar aquesta app:

<https://www.creappcuentos.com/>

⇒ L'oïda i la percepció del món

- Coneixes les parts de l'oïda? Aprèn les parts de l'oïda amb aquest joc interactiu:

<https://cienciasnaturales.didactalia.net/ca/recurs/sistema-auditiu-loida-primaria-/831a6a4c-a83f-58bb-9a8e-2059913115f6>

I descobreix com funciona mirant aquest vídeo:

https://www.youtube.com/watch?v=0_ECCZbuGKU